

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง ภายใต้โครงการ The LINK และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง ภายใต้โครงการ The LINK ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม และประชุมกลุ่ม ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น ชาวบ้าน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สุโขทัย เพชรบุรี สมุทรสงคราม ตราด ชุมพร-ระนอง พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง และ เลย ผลการศึกษา พบว่า

ผู้ทำหน้าที่จัดการวัฒนธรรมมี 4 ลักษณะ และแต่ละลักษณะมีการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนี้

1) ชุมชนเป็นผู้จัดการวัฒนธรรม โดยมีการจัดการรวบรวมความรู้ผ่านการถ่ายทอดจากครอบครัว ครูพักลักจำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มอาชีพ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมรูปธรรม ด้วยการให้นักท่องเที่ยวเดินชมวิถีชีวิต การใช้ชีวิตพักในชุมชน การฟังบรรยาย ดูการสาธิต การลงมือทำ การกินอาหารท้องถิ่น เรียนรู้ด้วยตนเองในศูนย์เรียนรู้ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมนามธรรม ด้วยการบอกเล่าความเชื่อเชื่อมโยงกับศาสนา ภูมิปัญญา บรรยายากของชุมชนสื่อถึงจิตวิญญาณของชุมชน คุณค่าความสุข ความอบอุ่นเหมือนมาบ้านญาติ และการจัดการวัฒนธรรมให้คงอยู่เกิดจากการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีรายได้เสริมอย่างต่อเนื่อง ความสนใจจากนักท่องเที่ยว สร้างความภาคภูมิใจในคุณค่าวัฒนธรรม คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมรับผิดชอบ เรียนรู้ สืบทอด และการส่งเสริมการพัฒนาจากหน่วยงานภายนอก

2) ผู้ประกอบการซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการในการจัดการวัฒนธรรม มีการจัดการรวบรวมความรู้ด้วยการเรียนรู้จากครอบครัว ครูพักลักจำ และเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมรูปธรรม ด้วยการให้นักท่องเที่ยวฟังบรรยาย ดูการสาธิต การลงมือทำ การเดินดูวิถีชีวิตชุมชน เรียนรู้ด้วยตนเองในศูนย์เรียนรู้ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมนามธรรม ด้วยการบอกเล่าความเชื่อ เชื่อมโยงกับศาสนา ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ การได้ลงมือทำสิ่งที่ยาก เพื่อส่งผลต่อการตระหนักถึงคุณค่าจิตใจ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม การจัดการวัฒนธรรมให้คงอยู่เกิดจากการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น ชุมชนมีความเข้มแข็ง ความต้องการของนักท่องเที่ยว ชื่อเสียงของผู้ประกอบการ/กิจกรรม การส่งเสริมการพัฒนาจากหน่วยงานภายนอก

3) ผู้ประกอบการซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นร่วมกับคนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดการวัฒนธรรม มีการจัดการรวบรวมความรู้วัฒนธรรมผ่านการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ครอบครัว ครูพักลักจำ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมรูปธรรม ด้วยการให้นักท่องเที่ยวฟังบรรยาย เดินเที่ยวชมวิถีชีวิต ดูการสาธิต การลงมือทำ เรียนรู้ด้วยตนเองในศูนย์เรียนรู้ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมนามธรรม ผ่านการสื่อถึงความสุขของผู้ถ่ายทอดความรู้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และความเคารพศรัทธาในบุคคลสำคัญของท้องถิ่น การจัดการวัฒนธรรมให้คงอยู่เกิดจากการประยุกต์วัฒนธรรมดั้งเดิมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ การสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องแก่คนในชุมชน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม และการส่งเสริมการพัฒนาจากหน่วยงานภายนอก

4) ผู้ประกอบการซึ่งเป็นคนนอกท้องถิ่นเป็นผู้จัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการจัดการรวบรวมความรู้ วัฒนธรรม ผ่านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง จนเกิดองค์ความรู้ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมรูปธรรม ด้วยการให้นักท่องเที่ยวฟังบรรยาย ดูสาธิต การลงมือทำ การเดินเที่ยวชม เรียนรู้ด้วยตนเองในศูนย์เรียนรู้ การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมนามธรรม ผ่านการเอาใจใส่ต่อผู้อื่น เสมือนเป็นญาติที่ต้องดูแลสุขภาพร่วมกัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันความรู้อย่างเต็มที่ให้นักท่องเที่ยวได้นำไปใช้ประโยชน์ และขยายความรู้ส่งต่อให้ผู้อื่น การจัดการวัฒนธรรมให้คงอยู่เกิดจากการที่พนักงานเป็นคนในท้องถิ่น มีฐานการทำเกษตรของครอบครัว การพึ่งตนเองได้ของโครงการเกษตรอินทรีย์ และการเป็นพื้นที่ต้นแบบหรือตัวอย่างซึ่งมีชื่อเสียง

แนวทางการจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง ภายใต้โครงการ The LINK โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ปัญหาหลักของการจัดการวัฒนธรรม พบว่าเกิดจากผู้จัดการวัฒนธรรมที่ขาดความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวและขาดองค์ความรู้วัฒนธรรมในเชิงลึก การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังไม่หลากหลาย การจัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ขาดความน่าสนใจ และการขาดประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น 2) การจัดทำแนวทางการจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง ภายใต้โครงการ The LINK สามารถสังเคราะห์ข้อมูลได้แนวทาง 9 ประเด็น คือ 1) การกำหนดเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น 2) การสร้างความพร้อมของผู้จัดการวัฒนธรรม 3) การพัฒนาศักยภาพผู้จัดการวัฒนธรรม 4) การจัดการรวบรวมองค์ความรู้วัฒนธรรม 5) การจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้วัฒนธรรม 6) การจัดการวัฒนธรรมให้คงอยู่ 7) การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น 8) การจัดการสื่อสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และ 9) การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

คำสำคัญ การจัดการวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น

Abstract

The research aims to study on cultural management for local experience tourism of second-tier destinations in Thailand under the LINK Project and The approaches of cultural management for local experience tourism. Qualitative methods were applied. Observation, in-depth interviews, group interviews, focus groups were taken with leaders of local communities, local scholars, villagers, managers and offices who involve with cultural management for tourism in local community in 11 provinces which are Mae Hong Son, Sukhothai, Phetchaburi, Samut Songkhram, Trat, Chumphon and Ranong, Phang Nga, Nakhon Si Thammarat, Trang and Loei. The results found that there are 4 types of the cultural management in tourism destinations.

1) Citizens in community take actions on cultural management. Knowledge collection are storytelling by family members, notice from family members, exchange of knowledge and learning on their own. The tangible of cultural inheritance are offering tourists walking and seeing local lifestyles, watching the demonstrations of cultural activities, staying in homestays, participation in active activities, having local food and learning in learning center. While, the intangible of cultural inheritance are storytelling about religions, local knowledge, atmosphere of community linked to spirits, values, happiness, feeling of home of the community. Participation in tourism activities, income from tourism, creating pride in values of culture community, persuasion young generations to join, learn and inherit local culture and co-working with external organizations are the methods of local cultural preservation.

2) Entrepreneurs who are local citizens take actions on cultural management. Knowledge collection are learning within family, notice from family members and learning on their own. The tangible of cultural inheritance are offering tourists listening in lectures, watching the demonstrations of cultural activities, participation in active activities, walking and seeing local lifestyles and having local food and learning in learning center. While, the intangible of cultural inheritance are storytelling about religions, local knowledge and history. Allowing tourist to have 'sense of effort' by do-it-your-self (DIY) activities which effect on mental values and pride of culture. Methods of local cultural preservation are creation of occupations for citizens, promoting of cultural tourism activities, building reputation of entrepreneurs in order to attract tourists and co-working with external organizations.

3) Entrepreneurs who are local citizens are co-working with local citizens in community. Knowledge collection are learning from the ancestors, learning within family, notice from

family members and learning on their own. The tangible of cultural inheritance are offering tourists listening in lectures, walking and seeing local lifestyles, watching the demonstrations of cultural activities, participation in active activities and learning by tourists themselves in learning center. While, the intangible of cultural inheritance are storytelling by the senior citizens in communities which represent the happiness of storyteller and feeling the sense of respect from other villagers. Methods of local cultural preservation are harmony from apply traditional culture and young generation's needs with the idea of preservation on tradition culture. Moreover, creation of tourism activities offers the sense of tradition cultural values. Co-working with external organizations is also apply.

4) Entrepreneurs who are not local citizens take actions on cultural management. Knowledge collection are learning, researching, experiment for knowledge. The tangible of cultural inheritance are offering tourists listening in lectures, watching the demonstrations of cultural activities, participation in active activities, walking and seeing local lifestyles and learning in learning center on their own. While, the intangible of cultural inheritance are taking care of others like family, helping each other, generously sharing knowledge with tourists. Methods of local cultural preservation are creation of occupations for local citizens to participate on promoting local culture. Applying to be self-management organizations and be the best practice case for attraction the tourists.

The approaches of cultural management for local experience of second-tier destinations in Thailand under the LINK Project divided in 2 parts which are: 1. The main obstacles of cultural management are lack of knowledge on tourism management and in-depth of cultural knowledge, less variety of tourism activities, unattractive of cultural activities and ineffective of tourism information and cultural knowledge. 2. There are 9 issues of the approaches of cultural management for local experience 1) Targeting the objectives of management of local experience tourism 2) Readiness of cultural managers 3) Enhancing potential of cultural managers 4) Management of cultural knowledge 5) Cultural inheritance management 6) Cultural preservation 7) Management for tourist activities representing local experience 8) Communication management to tourists and 9) Co-working with external organizations

Keywords: Cultural Management, Local experience tourism